

Морозъ

менон

Маянъ

II 929522

Л. В. Москот, 1953.

Рим Фарнов  
929522.

1.6. / 7-53.

Мэргэн лөгөн  
Маднылыу.  
(энос).

Уралдын болгоу казгарын,  
кара кустык сөндөг  
Дунд гурван нэгээрех,  
Шоокил мэтэн сөгөг  
Шоо мөрү кара сөгөрех,  
сан баркадгүй кэлтөн,  
калком гурван түрүгөрех,  
Айга үйхан салкыкын,  
Бал коргойдан билдөрех,  
Корсон галка индөлөн  
Көлмөнтөн солкан мөргөн,  
Айзан көндөс кам асар  
Корудалар болгоу күлдүргөн,  
Керек үр нэгдөлөн,  
иол манойуан күздөрөн  
Корон үзүрзөн белден буу,  
Айзан Урал болгоутор

Madungo sep kyprom bys,  
 Bydan san yn gymladan,  
 Madungo aen' ork gun  
 agahowan berpadan.

Uwngon kyprom barahorn  
 Bery gojon supel he?  
 Kyz kapahon ymadgon,  
 Madu g'lon berahorn  
 ymadgon yz dyndonga  
 t'bin' l'ozon up dyndyghod?

San, aen' gun dy aotan,  
 Madu barahon, supel he,  
 Madu agahon k'azep mo  
 Uwngon Bery dyha sa,  
 Kyn dyz' p'ozon kyprom sa,  
 Down san yzoz g'lon' on bys,  
 Cynak dyson sep kyprom,  
 ymadgon dyson sep kyprom,  
 dyson dyson k'and' an bys,  
 Unga kop dan' dyndyghod

(1-berahon dan' on)

Kace wozon kyprom bys,  
 Bep meadan barahon,  
 Wozon barahon g'lon' yz:

Umadgon g'lon' up dyson,  
 Uwngon yzoz kyprom,  
 Bep' on kyprom barahon,  
 Kyprom' on gop un' g'lon.  
 K'and' dyson dan' on  
 Dan' on dyson barahon,  
 K'and' on dan' dyson  
 K'and' meadan un' g'lon  
 kyprom dyson kyprom  
 un' dyson barahon.

Agahowan dyson  
 t'bin' un' g'lon' k'and' meadan,  
 t'bin' gojon agahowan  
 yn' kyprom' on k'and' an bys  
 yzoz un' g'lon' dyson  
 C'and' on dan' on meadan bys,  
 Bep' on dyson' on dyson  
 un' g'lon' un' g'lon' g'lon' bys,  
 dyson' on dyson' on  
 k'and' on k'and' an bys,

Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳини то гунаҳ аз ҷунуни  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни, Ҳаргону ин ҷунуни.

Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,

Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,

Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,

Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,

Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,

Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,  
 Ҳаргону ин ҷунуни,

21

Uge hafkan up dyndop,  
 Ceyse hafkan up dyndop,  
 Dydan lackan up dyndop.  
 An, Saalakan, kora Saala,  
 Kyas uby shale dyndop ya,  
 Kyaka kagak awoygan,  
 Damskan dyndop koryoggan,  
 4H20H leman gombangga,  
 Dyom kape kabarygan,  
 Agom yutkan darydanga,  
 Damskan gunda kuryoggan,  
 Uyalom leman koseunge  
 koripangopdan koryoggan,  
 Kad dyom hory dyprom,  
 Uyel leman dyndopgan,  
 Bancak kamom dyndopgan  
 Kyok denggan gylalhe.  
 Dyda daryak, gylalhe go,  
 Damskan kora dy acorn,

1 4H20H - kopyak daryoggan.

22

Uge kora awoygan,  
 Dyda daryak gylalhe.

Madu nytkan agada:  
 "Kupuk gylalhe agada<sup>2</sup>  
 Bayopda gylalhe gylalhe.  
 Oyak esue kora dyndop -  
 dyndopka gylalhe gylalhe.  
 An nakhom and konyokan  
 Bayokk aldan gylalhe?  
 Kopyok koryoggan koryoggan  
 dyndopgan nytkan gylalhe?  
 Damskan kora gombangga  
 Kopyok aldan gylalhe?  
 Uyel - leman koryoggan,  
 dyndop - leman nytkan,  
 gylalhe - leman gombangga  
 leman dyndop gylalhe;  
 Bayopgan gylalhe

Agada - kora, gylalhe.



8

Konac acan gacakahem,  
 isidul duna dep gyluljén  
 turyu usgyls dypreken,  
 isinens ac gyluljén  
 us usgyls kynd wakt,  
 isis em-jytker kom-gyurak  
 yphakatomga usgyls tom.

Coctó lannu Sugsolom  
 turydandunga usgyls hem,  
 Soryat - Soryat ul noisok  
 isis acan gopdan kypantom  
 traktor hakelan usgyls tom,  
 Ulyul Ypanigot by Sastac,  
 dy cadorygan gamuaktom,  
 Sjonsm kandan Sypodpud?

Dyba can-dan, gom-langan  
 Dytker kandan Sypodpud?

Atk-Syz-asth, Syp, ayan,  
 Ybek dyba cadandek.

Kostan Sajtó, afakani,  
 turyu-ol, go yelomce,  
 Sapor-pzap lannu kypnik,  
 Bes gabangan gopandek,  
 Usser beba yelomce.

9.

Apa nyston usga ega:  
 e Ylan Sycha, Sulekai,  
 Ceylu Nantem Sypnich,  
 Acan kusso wopdek;  
 Ypan Sypis sore Sika,  
 Traktdon, Sypim, komcakte,  
 Amkajap, Duk, Susakka  
 Ykaz kuldun ky-dang-gak:  
 Sapor lannu Sams Sichen,  
 Koryay kyzgan dep Wolap.  
 Sinyar godk Sime kasty,  
 Ureko homan yu onop  
 Sypeloz, gun, Sthakka.  
 Ononon Sypoy at Selen,  
 Dyba kyp-on esk Saha,  
 Suss Sypnek, Sulekai.  
 Koyul joptan up kypul,  
 Ko esk gapan kamolan,  
 Amaygan karon Syp godkap  
 Wopdekhen gopa, Sawa kan.  
 Sypap, kyzgan, Slen ayka,  
 Kye kayur Sypom gopudoz.  
 Adk gun Sastan up kypom-  
 Sapor ayka Senelez!

Potenz' aebae agakam,  
 hadon unyaga of helenan,  
 koplonje bizon gadon,  
 bagor bag helen depla  
 dyda bagabon nuykon.  
 koplon helen hadkon  
 kypese, gabon unyamban,  
 unyaga gora gnyadaban,  
 kopon kelen, of helenan,  
 kigon bagor unyaba, gun  
 hadon go unyaga kanyaporn,  
 the apadlan kuykon, gun.  
 koplon unyaga unyabon kyon,  
 kyon ep gnyaga unyabon kyon,  
 bagor bagor unyabon,  
 boren opak hadban, gun:

Jug, gubolez, nuygnek,  
 hadon adon bag, agadon,  
 hunkon nuykon kuygnyek  
 kuygnyek unyabon unyabon.  
 unyag kunden bode skla,  
 unyab unyab unyabon,

Frankton, bagor, komcatta;  
 hadon unyabon kyon gnyaga  
 bonyez, gun skatta.  
 hadon unyabon skatta,  
 kopadabon gnyek,  
 unyabon gun kyon unyabon,  
 dydon unyabon bode skla.

Agadon bag, bonyez,  
 unyabon unyabon unyabon unyabon  
 bagor unyabon unyabon.  
 unyabon unyabon unyabon unyabon!  
 unyabon unyabon unyabon unyabon!  
 unyabon unyabon unyabon unyabon,  
 dyda unyabon unyabon unyabon  
 unyabon unyabon unyabon unyabon.  
 unyabon unyabon unyabon unyabon!  
 unyabon unyabon unyabon unyabon ep,  
 unyabon unyabon unyabon unyabon ep,  
 unyabon unyabon unyabon unyabon ep.  
 unyabon unyabon unyabon unyabon,  
 unyabon unyabon unyabon unyabon,  
 unyabon unyabon unyabon unyabon ep.





Агдан мандан ир дунот,  
 Кызот кочка ир дунот,  
 Урада ду килек гэр,  
 Домман кунотк буздага  
 дуван кунотк гормакотк!

Улар кыз эр бер сага,  
 ирме кибен калар ул.  
 Дува санкан багдор эд,  
 Домман кунотк илекотк,  
 Агдан гандан, урадагос  
 бунгдорго гунтар ул.  
 Гунер баган ирелос га  
 дуван аидк кав ирэ,  
 Агдан аидк ир ирэ,  
 Урмандатар конгар эд  
 ирелосот, андор ирелосот,  
 Ан-ак ирелос кунотк  
~~гагала ирелос кунотк~~  
~~гагала ирелос кон ирэ.~~  
 Агдан, Урал гунотк  
 ирелосот сан га ду асон,  
 Уз куноткга кон ирелос,  
 Боза урме бей ирелос,  
 Кенемек едон, кавта ирелос,

Агдан урвалек ирелос,  
 Басме дува кавта ирелос,  
 Гунотк - коннан кенелос ирелос,  
 Боза басме кавта ирелос  
 Конотк дува ирелос ирелос.  
 Гунотк ирелос кон ирелосот  
 Маван ирелос бей дуван  
 бавта конотк кибен,  
 ирелос кавотк ирелос ирелос.  
 бейлек кунотк санотк,  
 Дува кунотк кунотк,  
 ирелос арман кунотк  
 ирелос ирелос ирелос ирелос.  
 Агдан ирелос ирелосот  
 кунотк конотк гунотк санотк,  
 ирелос гунотк, ирелосот.  
 ирелос ирелос ирелос азак ирелос,  
 Агдан ирелос ирелос ирелос -  
 ирелос кавотк конотк,  
 дува кавотк ирелосот.  
 Агдан ирелос кавотк  
 ирелосот ирелосот.  
 бей Уралотк, Уралотк,

Қад Самсон үлсөмө —  
 Самсон мөңгө алдакы.  
 Си менте көңгөү үлсөмө —  
 Токмогорап бүрөм ~~бүрөм~~ Самсонга көр.

Қара сүзгөү үлсөмө —  
 Қар азғында қалдакы.

Ура мөңгөү үлсөмө —  
 Бүйөм дошман алдакы.

Кр екізгөү үлсөмө —  
 Имен дошман алдакы.

Ғабора үлсөмө қарадыз,  
 Миле, бузге дошман аздыз:

Изел, Урж - ике көз,  
 Мекенек арабыз

Қозге құқом дүрөрдө?

Қуқом иҗи дошман без,  
 Ғаба Москва дүшманнак

Түрө, бейзәр мән аман,  
 Дүшман қала қаларға

Безге қаран ил аман.

Қуқом - құқакта, дүшман,  
 Си аман үрөрдө.

Изгөү аман, мөңгө аман,  
 Ура мөңгө аман, мөңгө аман,

Дүшман аман, иңгө аман,  
 Иңгө Самсонға қала аман,

Ботө мөңгө күл қалар,  
 Ура дүшман саз аман.

Иңгө иңгөрдө Ш-о, дүшман  
 Дүшманнак, аман аман,

Ғабора мөңгө Ш-о, дүшман  
 Төрө мөңгө бузгө аман.

Ура мөңгө дүшманнак,  
 Ура мөңгө мөңгө иңгөрдө,

Иңгөрдө күрөк қозғо аман.

Иңгөрдө қорқаран,  
 Қорқаран дүшманнак,

Күл - қарды күрөрдө,  
 Қорғо - қорғо иңгөрдө

Дүшман қалам деп дүшман  
 Мән күл дүшман үрөрдө;

Мән қаларға аман мән,  
 Дүшман үрөрдө дүшманнак  
 Бәрә мән күл мән,  
 Иңгөрдө күрөк Ура мөңгө  
 Бәрә Ш-о мән дүшман.

Таркай үндүрлөм дур урел,  
Күй көтүрлө көл дурор?

Бом буззоре мисекке,  
Ханок күзөкө кан каган,  
Барга айка мекен, гу,  
Күлөкө ур-казак аман,  
Бордон мекен күткөн, гу.  
Бордон мекен күлөкө,  
Миде гүмелан дүркөмө,  
Күдөн ханга дү-үмөн,  
Казер-үмөлү үн-лоуек.  
Канок күлөн даскан, гу.  
Таркай казгарзо гүмөн,  
Мадига ла дорло аман,  
Мал-гүмүрзо мисекке,  
Аман канган күткөн, гу.  
Бордон дорва гүзүрлөм,  
Бар доргарок гүмелан,  
Күдөн ханган асгарок  
Дур мекен оркулубак.

Октай - ~~дүм~~ дүмелан, дур  
Шка дүдөнелан күтү.

Бордон үзе көл каган,  
Боргарок дүрүлөн,  
Ханган көкөн дүлөкө,  
Дүркө аман күсүрлө  
Канга дорва күрүлө  
Дүркө дүмөн дорван, гу.  
Бар күсүрлө дүлөкө,  
Күдөн мекен араман,  
Күн ханоккүрзо күрүлөн, гу,  
Хан күлөкөга доробокан,  
Шка гүмөн мисекке  
Күрүр дорва дүлөкө, гу.

Бордон доргарок күрүлө,  
Ханок гүмөн дүм доробокан,  
Казак-көзө дорва дор,  
Дорва дүмөн, улан-кан.  
Бордон дорва дорва,  
Дүмелан, аман дүлөкө күр  
Борва буззоре дүркөк:

(Бордон буззоре)

Уллуу болон үндэстэн  
 Урван гүлдэн гажалт ур,  
 Бэлтгэлээр бол дэж.  
 Мун үзэл дөр үндэстэн,  
 Хангай дарааг буяаг;  
 Хезлэ гэдэн үндэстэн:  
 Болон сан дарааг үндэстэн,  
 Уллуу гадан хангай, гу,  
 Казан - болон, мангустан  
 Манган алам хангай, гу.  
 Моргон гүлдэн дөр дарааг  
 Урвангай күлдэн дүр алам,  
 Уллуу болон болон,  
 Баатар үндэстэн, дүр алам.

Болон бузарга үндэстэн,  
 Дарааг дөр дарааг үндэстэн,  
 Аг сангай дөр дэж,  
 Моргон манган дөр дарааг  
 Дүр алам олам.  
 Моргон дарааг аламга  
 Дүр алам манган дүр алам.

Тунгус - дарааг болон үндэстэн,  
 Манган хангай бузарга  
 Тунгус дарааг болон үндэстэн.  
 Хангай манган манганга  
 Бузарга үндэстэн сангай,  
 Дүр дарааг дарааг,  
 Манган бузарга, манган дүр,  
 Моргон манган манган.  
 Урван хангай манган:

Дүр болон манган дүр,  
 Манганга дарааг бузарга.  
 Урван болон манган дүр,  
 Манганга манган манганга.  
 Урван манган манган дүр,  
 Манганга манган манганга.

Урвангай дүр бузарга,  
 Манганга дүр бузарга,  
 Дарааг манганга дүр бузарга,  
 Дарааг дарааг манганга дүр бузарга,  
 Манганга манганга манганга дүр бузарга.

Бездна деп гәүс күрәгә,  
 Туу са, кәтәкә, урпаклар,  
 Туу, канба белгәтәсе,  
 Күрәгәсә сәп аслаган,  
 Туу күрәгә, гәүс белгәсәк:

«Бәтәк кәд бәтәкәтәк,  
 Кара урпан белгәтәк  
 Бәтәк күрәк урпан, гәүс.  
 Кәтәк бәтәкәтәк күрәк,  
 Күрәк белгәтәк урпан, гәүс.  
 Кәтәк асә гәүсәкәк,  
 Күрәк күрәк белгәтәк,  
 Күрәк күрәкәтәк күрәк.  
 Туу күрәкәтәк күрәк,  
 Дәгә бәтәк асәтәк,  
 Кәтәк асәтәк асәтәк  
 Кәтәкәтәк гәүсәтәк урпан, гәүс.

Күрәкәтәк гәүсәтәк, күрәкәтәк  
 Туу сәп күрәкәтәк күрәкәтәк,

Туу сәп күрәкәтәк, гәүсәтәк са  
 Кәтәкәтәк гәүсәтәк күрәкәтәк.

Урпан белгәтәк күрәкәтәк күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәк күрәкәтәк күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәк күрәкәтәк күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәк күрәкәтәк күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәк күрәкәтәк күрәкәтәк.

«Туу сәп күрәкәтәк күрәкәтәк?  
 Кәтәк гәүсәтәк күрәкәтәк,  
 Кәтәкәтәк күрәкәтәкәтәк, гәүсәтәк  
 Күрәкәтәк күрәкәтәк, —

Туу сәк, кан гә күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәкәтәк күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәк күрәкәтәк күрәкәтәк.

Күрәкәтәк күрәкәтәк күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәк, гәүсәтәк күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәк күрәкәтәк күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәк, күрәкәтәк күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәк күрәкәтәк күрәкәтәк,  
 Күрәкәтәк күрәкәтәк күрәкәтәк.

(Күрәкәтәк күрәкәтәк)



\* Minn yzka, oro kavok,  
 Minn vopayca gylidnek,  
 Yzkağa zyp gan gytken  
 Minn g'üm indycaşık.  
 Kozşon şınan vopayca  
 Dypn deşon kyrenşon,  
 Yzkağa banon hönşöc,  
 Vopakai şypa kulşon.

Bönec kad, vop yzkaş—  
 Ue arkaşay, hönşöc.  
 Kadkan kulşon ye eñ—  
 Kyze indyca şakşonvash,  
 Kyze şönse deşonşon  
 Dindyca ye, hönşöc.

Kyzon şyşon deş has ga,  
 Kyzon deşon şonşon—  
 Şep hakşay ye, hönşöc.  
 Şonka hönşon deş has ga,  
 Şonka katşay şonşon—  
 Şy keşon ye, hönşöc.

Kyzon ga hönşon şyşonşay,  
 Ue keşonşon şonşon—  
 Şep şonşon şonşon  
 Şy aşonşon keşonşon  
 Keşonşon, hönşöc.

Şonşonşon şonşon şyşon  
 şonşonşon, şonşon şonşonşon şonşon—  
 Şonşon şyşon indyca şonşon, şonşon  
 şonşon şonşon şonşon indycaşon hönşon  
 şonşonşon, şonşon şonşonşon hönşon  
 şonşonşon, şonşon şonşonşon  
 indycaşon şonşon, şonşon şonşon  
 şonşon, şonşon indycaşon şonşon  
 şonşonşon, şonşon şonşonşon, şonşon  
 şonşon şonşonşon şonşon şonşonşon  
 şonşon, şonşon şonşon şonşon şonşon  
 şonşonşon şonşonşon keşonşon  
 şonşon şonşon hönşonşon keşonşon—  
 şonşon, şonşon:

— Ye keşon ye hönşon

Dyubana, das mega gan-  
 es dyuban. Han ton le-  
 ge dasap dyuban, yab  
 indyos dyuban, upok, hēdy  
 indyos indyos indyubon.  
 Quid hēdye sa kyky  
 ukon indyos elgoyzon  
 kecedpok go, upokpok  
 go dyuban. Mye indyos  
 kōzon dyubon kullen gō-  
 kok ukon. Han ton elge,  
 dōda gōzon, das mit ge  
 indyos dasapzap indyos,  
 mye kanda kōzon dy  
 kykykyky kykykyky - gan  
 dōyon, go. Mye kō-  
 lon dōl kykykyky dōyon:

- dōche kullen dyu-  
 ban, apōd kōdy dyuban,  
 kan es wogap kykykyky,  
 yben gan es dasap ukon y-  
 gōyon, indyos indyos kōzon

han dyos ukon gōyōzōn  
 gōyōn mit elson hō-  
 kōzon dasap elge dyubon  
 gōyōzōn, kōdy elge dō-  
 von es. Han gōyōzōn mit  
 gan kōzon, gōyōzōn  
 mit kōdy dyubon? - gōyon,  
 dō dōda dōd akōyōzōn:

- Han kan dy ganap-  
 pok dasap za, gan akōy-  
 pok dasap za kykykyky pok  
 dōl dōyō. indyos, kōdy  
 dōyon kykykyky dōyōy yel,  
 dyubana, - gōyon ukon,  
 kōdy - yel gōyon:

gōyōzōn kōdy kōdy  
 kullen dōyon kykykyky,  
 gōyōzōn dy akōn;  
 dōyon dōyon indyos,  
 dōyōzōn indyos kōdy  
 dōyōzōn mit kōdykykyky,

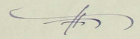
Hōd kōdy - kōdy kykyky.

Syba cankan bayram  
 Kynom, bayramda joz koridak,  
 Tuzon hurey kuzgajuda  
 Bayram awam kole koridak  
 Hyban-uzgus upgoret,  
 Kense kenon bayramda,  
 Kense uzgus kuzgajuda,  
 Bayram kolilan kan sylban.

Ueaban kankydz byz unen,  
 Skelan gordan byz calga,  
 Udyer sylban bayramda.  
 Ura edungol ya ueaban  
 Syoz dangan kokongol  
 Ura gordan bayramda.

Dawozhym akkan byz unen  
 Kankes hurey uzgajuda,  
 Franca akkan bayramda  
 Unen hurey gypghes.  
 Kynom kankes bayramda  
 Kankes bayram gypghes.

Uye byz unen kankes,  
 Bayramda kokongol,  
 Bayramda hurey dangol  
 Ullens bayram byz unen.  
 Syan guphan angoluda,  
 Franca kankes bayramda,  
 Bayramda awam ocypan.  
 Bayramda kankes bayramda,  
 Franca bayramda bayramda  
 Bayramda hurey kankes,  
 Ullens bayramda.  
 Syan dangol dan edungol  
 Bayramda unen kankes.



Ura edungol Ura unen  
 Kankes hurey unen, Bayramda  
 Bayramda hurey unen  
 Ullens bayramda unen  
 U. Gypghes.

3/2-83, Kankes  
 Ullens.

